UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (seitsemäs jaosto)

19 päivänä toukokuuta 2011 *

Yhdistetyissä asioissa C-256/10 ja C-261/10,

joissa on kyse kahdesta SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jotka Tribunal Superior de Justicia de Castilla y León (Espanja) on esittänyt 21.4.2010 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 25.5.2010, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

David Barcenilla Fernández (C-256/10) ja

Pedro Antonio Macedo Lozano (C-261/10)

vastaan

Gerardo García SL,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

UNIONIN TUOMIOISTUIN (seitsemäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja D. Šváby sekä tuomarit E. Juhász ja T. von Danwitz (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: Y. Bot,
kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Espanjan hallitus, asiamiehenään B. Plaza Cruz,

– Belgian hallitus, asiamiehinään T. Materne ja M. Jacobs,

– Italian hallitus, asiamiehenään M. Russo,

– Euroopan komissio, asiamiehinään G. Rozet ja G. Valero Jordana,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat terveyttä ja turvallisuutta koskevista vähimmäisvaatimuksista työntekijöiden suojelemiseksi altistumiselta fysikaalisista tekijöistä (melu) aiheutuville riskeille 6.2.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/10/EY (seitsemästoista direktiivin 89/391/ETY 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu erityisdirektiivi) (EUVL L 42, s. 38), sellaisena kuin se on muutettuna 20.6.2007 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2007/30/EY (EUVL L 165, s. 21; jäljempänä direktiivi 2003/10), 3 ja 5–7 artiklan tulkintaa.

2 Nämä pyynnöt on esitetty kahdessa asiassa, joissa ovat vastakkain yhtäältä David Barcenilla Fernández (C-256/10) ja Pedro Antonio Macedo Lozano (C-261/10) sekä toisaalta Gerardo García SL (jäljempänä Gerardo) ja jotka koskevat viimeksi mainitun velvollisuutta maksaa palkanlisää sellaisen kansallisen oikeussäännön nojalla, jonka mukaan tällaista lisää on maksettava, jos työpisteen olosuhteet ovat erityisen rasittavat.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Direktiivin 2003/10 johdanto-osan kymmenennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Melulle altistumista voidaan vähentää tehokkaammin ottamalla ehkäisytoimenpiteet huomioon jo työpisteitä ja työpaikkoja suunniteltaessa sekä valitsemalla työvälineet, -menettelyt ja -menetelmät siten, että riskejä vähennetään ensisijaisesti jo niiden syntyvaiheessa. Työvälineisiin ja -menetelmiin liittyvillä säännöksillä edistetään siten työntekijöiden suojelua. Toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä 12 päivänä kesäkuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/391/ETY [EYVL L 183, s. 1] 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen ehkäiseviä toimenpiteitä koskevien yleisperiaatteiden mukaisesti yleiset suojelutoimenpiteet ovat ensisijaisia yksilöllisiin suojelutoimenpiteisiin nähden.”

4 Direktiivin 2003/10 johdanto-osan 12 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”– – Arvioitujen tai objektiivisesti mitattujen arvojen olisi oltava ratkaisevia altistuksen alemman tai ylemmän toiminta-arvon edellyttämien toimenpiteiden aloittamisen kannalta. Altistuksen raja-arvoja tarvitaan, jotta työntekijöille ei aiheudu parantumattomia kuulovaurioita. Korviin kantautuvan melun taso olisi pidettävä altistuksen raja-arvoja alempana.”

5 Direktiivin 3 artiklassa, jonka otsikkona on ”Altistuksen raja-arvot ja altistuksen toiminta-arvot”, säädetään seuraavaa:

”1. Tässä direktiivissä altistuksen raja-arvot ja altistuksen toiminta-arvot päivittäisen melualtistuksen tason ja äänenpaineen huippuarvon osalta vahvistetaan seuraavasti:

a) altistuksen raja-arvot: $L_{EX, 8h}$ = 87 dB(A) ja P_{peak} = 200 Pa

b) altistuksen ylemmät toiminta-arvot: $L_{EX, 8h}$ = 85 dB(A) ja P_{peak} = 140 Pa

c) altistuksen alemmat toiminta-arvot: $L_{EX, 8h}$ = 80 dB(A) ja P_{peak} = 112 Pa.

2. Altistuksen raja-arvoja sovellettaessa on työntekijöiden todellisen altistuksen tason määrittämisessä otettava huomioon työntekijän käyttämien henkilökohtaisten kuulonsuojainten vaimentava vaikutus. Altistuksen toiminta-arvoissa tällaisten suojainten vaikutusta ei oteta huomioon.

– –”

6 Kyseisen direktiivin 5 artiklassa, jonka otsikkona on ”Altistuksen estämistä tai vähentämistä koskevat säännökset”, säädetään seuraavaa:

”1. Melulle altistumisesta aiheutuvat riskit on poistettava niiden syntyvaiheessa tai saatettava mahdollisimman vähäisiksi ottaen huomioon tekninen kehitys ja toimenpiteet, jotka ovat käytettävissä riskin hallitsemiseksi sen syntyvaiheessa.

Riskejä on vähennettävä noudattaen direktiivin 89/391/ETY 6 artiklan 2 kohdassa säädettyjä yleisiä ehkäiseviä toimenpiteitä koskevia periaatteita ja ottaen huomioon erityisesti seuraavat seikat:

a) vaihtoehtoiset työmenetelmät, jotka vähentävät melulle altistumista

b) sellaisten asianmukaisten työvälineiden valinta, jotka aiheuttavat tehtävän työn huomioon ottaen mahdollisimman vähän melua, mahdollisesti antamalla työntekijöiden käyttöön yhteisön säännösten mukaiset työvälineet, joilla rajoitetaan tai pyritään rajoittamaan melualtistusta

c) työpaikkojen ja työpisteiden suunnittelu

d) riittävän tiedon ja koulutuksen antaminen työntekijöiden ohjaamiseksi käyttämään työvälineitä oikein, jotta melulle altistuminen voidaan saattaa mahdollisimman vähäiseksi

e) tekninen melun vähentäminen:

i) ilmassa etenevän melun vähentäminen, esimerkiksi melusuojia, kapselointia tai ääntä absorboivalla materiaalilla kattamista käyttäen

ii) runkoäänen vähentäminen, esimerkiksi sen vaimennuksella tai eristyksellä

f) asianmukaiset työvälineiden, työpaikan ja työpaikalla käytettävien järjestelmien huolto-ohjelmat

g) melun vähentäminen työn organisoinnilla:

i) altistuksen keston ja voimakkuuden rajoittaminen

ii) sopiva työaikataulu, johon sisältyy riittävästi lepojaksoja.

2. Jos altistuksen ylemmät toiminta-arvot ylittyvät, työnantajan on laadittava ja toteutettava 4 artiklassa tarkoitetun riskien arvioinnin perusteella teknisiä ja/tai organisatorisia toimenpiteitä koskeva suunnitelma melulle altistumisen vähentämiseksi ottaen huomioon erityisesti 1 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet.

_ _”

7 Direktiivin 2003/10 6 artiklassa, jonka otsikkona on ”Henkilökohtainen suojaus”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos melualtistuksesta aiheutuvia riskejä ei voida ehkäistä muulla tavoin, on työntekijöiden työpaikalla käyttämille henkilösuojaimille turvallisuutta ja terveyttä varten asetettavista vähimmäisvaatimuksista [30 päivänä marraskuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/656/ETY (kolmas direktiivin 89/391/ETY 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu erityisdirektiivi)] [(EYVL L 393, s. 18)] ja direktiivin 89/391/ETY 13 artiklan 2 kohdan säännösten mukaisesti annettava työntekijöiden käyttöön asianmukaiset, hyvin istuvat henkilökohtaiset kuulonsuojaimet, joita heidän on käytettävä, seuraavin ehdoin:

a) jos melualtistus ylittää altistuksen alemmat toiminta-arvot, työnantajan on annettava työntekijöiden käyttöön henkilökohtaiset kuulonsuojaimet

b) jos melualtistus vastaa altistuksen ylempiä toiminta-arvoja tai ylittää ne, on käytettävä henkilökohtaisia kuulonsuojaimia

_ _”

8 Direktiivin 2003/10 7 artiklassa, jonka otsikkona on ”Melualtistuksen rajoittaminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Edellä 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti määritetty työntekijän altistuminen ei saa missään tapauksessa ylittää altistuksen raja-arvoja.

2. Jos tämän direktiivin soveltamiseksi toteutetuista toimenpiteistä huolimatta havaitaan altistuksen raja-arvot ylittävää altistumista, työnantajan on

a) välittömästi ryhdyttävä toimenpiteisiin vähentääkseen altistumista siten, että altistumisen raja-arvot alittuvat

b) selvitettävä liiallisen altistumisen syyt ja

c) muutettava suojelu- ja ehkäisytoimenpiteitä siten, ettei tämä tilanne enää toistu."

Kansallinen oikeus

9 Direktiivi 2003/10 on pantu täytäntöön työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojaamisesta melulle altistumiseen liittyviltä riskeiltä 10.3.2006 annetulla kuninkaan asetuksella 286/2006 (Real Decreto 286/2006 sobre la protección de la salud y la seguridad de los trabajadores contra los riesgos relacionados con la exposición al ruido; BOE nro 60, 11.3.2006, s. 9842).

10 Kuninkaan asetuksen 286/2006 5 §:n 1 momentissa toiminta-arvot erotetaan raja-arvoista, joita ei missään tapauksessa saa ylittää. Asetuksen 8 §:ssä vahvistetaan raja-arvon, jota ei saa ylittää, päivittäiseksi keskimääräiseksi tasoksi 87 dB(A).

11 Kuninkaan asetuksen 286/2006 5 §:n 2 momentissa säädetään, että ”altistuksen rajaarvoja sovellettaessa on työntekijän todellisen melulle altistumisen määrittämisessä otettava huomioon työntekijöiden käyttämien henkilökohtaisten kuulonsuojainten vaimentava vaikutus”.

12 Rakennusalalla ja julkisten rakennustöiden alalla kaudeksi 2007–2011 tehdyn Palencian maakunnallisen työehtosopimuksen (jäljempänä työehtosopimus) 27 §:ssä määrätään seuraavaa:

”1. Työntekijöille, joiden on työskenneltävä poikkeuksellisen rasittavissa, myrkyllisille aineille altistavissa tai vaarallisissa olosuhteissa, on maksettava lisä, joka on 20 prosenttia työntekijän peruspalkasta. Jos tällaisissa olosuhteissa työskennellään puolipäiväisesti tai vähemmän, lisän suuruus on 10 prosenttia.

– –

3. Jos poikkeuksellisen rasittavat, myrkyllisille aineille altistavat tai vaaralliset olosuhteet jostain syystä lakkaavat, mainittuja lisiä ei enää makseta.

– –”

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

13 Gerardon, joka on pääasioiden valittajien työnantaja, toimintana on valmistaa kivimateriaaleja luonnonkivestä. Pääasioiden valittajat käyttävät tavanomaisesti työssään automaattista kivileikkuria.

14 Pääasioiden valittajien työpäivän aikana melutaso heidän työpaikallaan ylittää 85 dB(A):n päivittäisen keskiarvon. Tilanteen korjaamiseksi Gerardo on antanut heidän käyttöönsä henkilökohtaiset kuulonsuojaimet. Suojainten vaimentavan vaikutuksen ansiosta pääasioiden valittajien päivittäinen melualtistus vähenee tasolle, joka on alle 80 dB(A).

15 Pääasioiden valittajat vaativat työehtosopimuksen 27 §:n nojalla palkanlisän maksamista työpisteensä rasittavuudesta, joka johtuu heidän altistumisestaan melulle, jonka taso ylittää 85 dB(A):n päivittäisen keskiarvon. Vaatimukset hylättiin Juzgado de lo Socialissa, jonka mukaan Gerardo noudattaa kuninkaan asetusta 286/2006, jolla direktiivi 2003/10 pannaan täytäntöön. Kyseisen tuomioistuimen mukaan henkilökohtaisten kuulonsuojainten melua vaimentava vaikutus on otettava huomioon selvitettäessä, onko työpisteen olosuhteita pidettävä rasittavina.

16 Pääasioiden valittajat hakivat ratkaisuun muutosta ennakkoratkaisua pyytäneeltä tuomioistuimelta.

17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että pääasioiden valittajien vaatimusten hylkäys Juzgado de lo Socialissa vastaa Tribunal Supremon viimeaikaista oikeuskäytäntöä, jonka mukaan henkilökohtaisten kuulonsuojainten melua vaimentava vaikutus on otettava huomioon selvitettäessä, altistuuko työntekijä työpisteessään rasittaville olosuhteille. Kyseisen tuomioistuimen mukaan tässä oikeuskäytännössä, jossa ”rasittavuuden” käsitettä tulkitaan direktiivin 2003/10 ja sen täytäntöön panemiseksi annetun kansallisen oikeuden valossa, katsotaan mainitun direktiivin ja

kansallisen oikeuden perusteella, että näiden tavoitteena on suojata työntekijää todelliseen melualtistukseen liittyviltä terveysriskeiltä. Tästä seuraa, ettei kyse ole rasittavuudesta silloin, kun korviin kantautuvaa melua voidaan henkilökohtaisten kuulonsuojainten avulla vähentää tasolle, joka on alle 80 dB(A).

18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin epäilee Tribunal Supremon kyseisen oikeuskäytännön yhteensopivuutta direktiivin 2003/10 kanssa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa tästä, että vaikka pääasiat koskevatkin palkanlisän maksamista, jota ei sinänsä säännellä mainitulla direktiivillä, direktiivin tulkinta on tarpeen sen selvittämiseksi, onko pääasioiden valittajilla oikeus kyseiseen lisään.

19 Kyseisen tuomioistuimen mukaan työehtosopimuksen 27 §:ssä määrätty velvollisuus maksaa palkanlisää työolosuhteiden rasittavuudesta nimittäin edellyttää, että työnantaja täyttää direktiivistä 2003/10 ja kuninkaan asetuksesta 286/2006 johtuvat velvoitteet. Voi olla mainitun direktiivin tehokkaan vaikutuksen vastaista, että työnantaja voi välttyä tällaisen palkanlisän maksuvelvollisuudelta vain siksi, että se on antanut työntekijöidensä käyttöön kuulonsuojaimet, vaikkei se ole noudattanut direktiivin vaatimuksia siinä säädetyistä ennaltaehkäisyvelvoitteista.

20 Näin ollen Tribunal Superior de Justicia de Castilla y León on päättänyt lykätä asioiden käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset, joiden sanamuoto on identtinen kummassakin sen käsiteltäväksi saatetussa asiassa:

”1) Onko direktiivin 2003/10 – – 3 artiklaa, 5 artiklan 2 kohtaa sekä 6 ja 7 artiklaa tulkittava siten, että yritys, jossa työntekijöiden päivittäisen melualtistuksen taso ylittää 85 dB(A) (joka mitataan ottamatta huomioon kuulonsuojainten

vaikutuksia), täyttää kyseisessä direktiivissä säädetyt konkreettisia työolosuhteita koskevat ennaltaehkäisyvelvoitteet antamalla näiden työntekijöiden käyttöön kuulonsuojaimet, joiden vaimentavan vaikutuksen ansiosta työntekijöiden päivittäinen melualtistus vähenee alle 80 dB(A):n?

2) Onko direktiivin 2003/10 – – 5 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että 'teknisiä ja/tai organisatorisia toimenpiteitä koskevan suunnitelman', joka on toteutettava yrityksessä, jossa työntekijöiden päivittäisen melualtistuksen taso ylittää 85 dB(A) (joka mitataan ottamatta huomioon kuulonsuojainten vaikutuksia), tarkoituksena on vähentää melualtistuksen taso alle 85 dB(A):n?

3) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, onko direktiivin 2003/10 – – katsottava olevan esteenä kansalliselle säännökselle tai oikeuskäytännölle, jossa yritys vapautetaan velvollisuudesta maksaa rahallinen korvaus, joka sen on lähtökohtaisesti maksettava työntekijöille, joiden päivittäiset melualtistuksen tasot ylittävät 85 dB(A), sillä perusteella, että yritys antaa näiden työntekijöiden käyttöön kuulonsuojaimet, joiden vaimentavan vaikutuksen ansiosta päivittäinen melualtistus jää alle 80 dB(A):n?"

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen ja toinen kysymys

21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kahdella ensimmäisellä kysymyksellään, jotka on tutkittava yhdessä, pääasiallisesti sitä, onko direktiiviä 2003/10 tulkittava siten, että työnantaja, jonka yrityksessä työntekijöiden päivittäisen

melualtistuksen taso ylittää 85 dB(A), joka mitataan ottamatta huomioon henkilökohtaisten kuulonsuojainten käytön vaikutuksia, täyttää kyseisestä direktiivistä johtuvat velvoitteet pelkästään sillä, että se antaa työntekijöiden käyttöön tällaiset kuulonsuojaimet, joiden avulla päivittäistä melualtistusta voidaan vähentää alle 80 dB(A):n, ja onko kyseisen direktiivin 5 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että sen tarkoituksena on vähentää päivittäistä melualtistusta 85 dB(A):n alittavalle tasolle, joka mitataan ottamatta huomioon henkilökohtaisten kuulonsuojainten käytön vaikutuksia.

22 Näihin kysymyksiin vastaamiseksi on muistutettava direktiivillä 2003/10 perustetusta sääntelyjärjestelmästä.

23 Ensinnäkin direktiivin 5 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan melulle altistumisesta aiheutuvat riskit on poistettava niiden syntyvaiheessa tai saatettava mahdollisimman vähäisiksi siten, että otetaan huomioon tekninen kehitys ja toimenpiteet, jotka ovat käytettävissä riskin hallitsemiseksi sen syntyvaiheessa.

24 Tästä säädetään kyseisen 5 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa, että riskejä on vähennettävä noudattamalla yleisiä ehkäiseviä toimenpiteitä koskevia periaatteita, ja siinä eritellään toimenpiteitä, jotka ovat omiaan edistämään kyseistä tavoitetta.

25 Direktiivin 2003/10 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti työnantajan on laadittava ja toteutettava toimenpidesuunnitelma melulle altistumisen vähentämiseksi, jos altistuksen ylemmät toiminta-arvot ylittyvät. Direktiivin 3 artiklan 1 kohdan b alakohdasta ja 2 kohdan toisesta virkkeestä ilmenee, että altistuksen tällaisen arvon tasoksi on vahvistettu 85 dB(A), joka on mitattava ottamatta huomioon henkilökohtaisten kuulonsuojainten käytön vaikutusta.

26 Lisäksi direktiivin 6 artiklassa säädetään, että työntekijöiden käyttöön on annettava henkilökohtaiset kuulonsuojaimet, jos melualtistus ylittää altistuksen toiminta-arvot ja ”jos melualtistuksesta aiheutuvia riskejä ei voida ehkäistä muulla tavoin”.

27 Lopuksi direktiivin 2003/10 7 artiklan 1 kohdan mukaan työntekijän altistuminen ei saa missään tapauksessa ylittää altistuksen raja-arvoja; direktiivin 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 2 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaan tällainen arvo on 87 dB(A), joka mitataan ottamalla huomioon henkilökohtaisten kuulonsuojainten käytön vaikutus.

28 Direktiivissä 2003/10 säädetään siten työnantajalla olevien velvoitteiden välisestä hierarkiasta.

29 Ensinnäkin työnantaja on direktiivin 5 artiklan 2 kohdan nojalla velvollinen toteuttamaan suunnitelman melualtistuksen vähentämiseksi, jos työntekijät altistuvat melulle, jonka taso ylittää 85 dB(A), joka mitataan ottamatta huomioon henkilökohtaisten kuulonsuojainten käytön vaikutusta.

30 Toiseksi direktiivin 2003/10 6 artiklassa säädetään lisävelvollisuudesta antaa työntekijöiden käyttöön henkilökohtaiset kuulonsuojaimet vain siltä osin kuin kyseisellä suunnitelmalla ei voida vähentää tällaista melualtistusta.

31 Kolmanneksi ja viimeiseksi direktiivin 7 artiklassa säädetään erityisvelvoitteista siltä varalta, että henkilökohtaisten kuulonsuojainten käytöllä ei voida välttää altistuksen raja-arvojen ylittymistä.

32 Näiden säännösten selvästä sanamuodosta ja niiden rakenteesta ilmenee siis, ettei työnantaja täytä direktiivin 2003/10 5 artiklan 2 kohdassa säädettyjä velvoitteitaan pelkästään sillä, että se antaa työntekijöiden käyttöön henkilökohtaiset kuulonsuojaimet, vaan sen on toteutettava suunnitelma melulle altistumisen vähentämiseksi, jos työntekijät altistuvat melulle, jonka taso ylittää 85 dB(A), joka mitataan ottamatta huomioon henkilökohtaisten kuulonsuojainten käytön vaikutusta.

33 Tällaista direktiivin 2003/10 tulkintaa tukee sen johdanto-osan kymmenes perustelukappale, jonka mukaan kyseinen direktiivi perustuu ennaltaehkäisyn käsitteeseen, joka tarkoittaa, että riskejä vähennetään ensisijaisesti jo niiden syntyvaiheessa ja että yleiset suojelutoimenpiteet ovat ensisijaisia yksilöllisiin suojelutoimenpiteisiin nähden.

34 Kahteen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava edellä esitetyn perusteella, että direktiiviä 2003/10 on tulkittava siten, että työnantaja, jonka yrityksessä työntekijöiden päivittäisen melualtistuksen taso ylittää 85 dB(A), joka mitataan ottamatta huomioon henkilökohtaisten kuulonsuojainten käytön vaikutuksia, ei täytä kyseisestä direktiivistä johtuvia velvoitteita pelkästään sillä, että se antaa työntekijöiden käyttöön tällaiset kuulonsuojaimet, joiden avulla päivittäistä melualtistusta voidaan vähentää alle 80 dB(A):n, koska kyseinen työnantaja on velvollinen toteuttamaan teknisiä tai organisatorisia toimenpiteitä koskevan suunnitelman tällaisen melualtistuksen vähentämiseksi 85 dB(A):n alittavalle tasolle, joka mitataan ottamatta huomioon henkilökohtaisten kuulonsuojainten käytön vaikutuksia.

Kolmas kysymys

35 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella kysymyksellään pääasiallisesti sitä, onko direktiiviä 2003/10 tulkittava siten, että siinä vaaditaan työnantajaa, joka ei ole toteuttanut teknisiä tai organisatorisia toimenpiteitä koskevaa suunnitelmaa päivittäisen melualtistuksen tason vähentämiseksi, maksamaan

palkanlisää työntekijöille, jotka altistuvat 85 dB(A):n ylittävälle melutasolle, joka mitataan ottamatta huomioon henkilökohtaisten kuulonsuojainten käytön vaikutusta, vaikka se onkin antanut näiden työntekijöiden käyttöön tällaiset kuulonsuojaimet, joiden vaikutuksesta päivittäinen melualtistus vähenee 80 dB(A):n alittavalle tasolle.

36 Tästä kysymyksestä on muistutettava, että työehtosopimuksen mukaan palkanlisää on maksettava henkilöille, jotka työskentelevät poikkeuksellisen rasittavissa olosuhteissa, ja tällainen rasittavuus voi johtua altistumisesta melulle.

37 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa tässä yhteydessä, että Tribunal Supremon viimeaikaisen oikeuskäytännön mukaan tällaisesta rasittavuudesta ei ole kyse silloin, kun korviin kantautuvan melun taso vähenee henkilökohtaisten kuulonsuojainten vaikutuksesta 80 dB(A):n alittavalle tasolle. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan kyseinen oikeuskäytäntö perustuu direktiivin 2003/10 tulkintaan, jonka mukaan direktiivin tavoitteena on suojata työntekijää todelliseen melualtistukseen liittyviltä terveysriskeiltä. Kyseisen tuomioistuimen mukaan tällainen rajoittava tulkinta voi kuitenkin olla vastoin mainitun direktiivin tehokasta vaikutusta. Työnantaja voi siis välttyä kyseisen palkanlisän maksuvelvollisuudelta vain siksi, että se on antanut työntekijöidensä käyttöön henkilökohtaiset kuulonsuojaimet, vaikkei se ole noudattanut kyseisen direktiivin vaatimuksia siinä säädetyistä ennaltaehkäisyvelvoitteista.

38 Tässä yhteydessä on korostettava, että – kuten Euroopan komissio toteaa – direktiivillä 2003/10 ei sinänsä säännellä palkanlisän maksamista, joka perustuu melualtistuksesta johtuvaan työpisteen rasittavuuteen, eikä myöskään sitä, voidaanko henkilökohtaisen kuulonsuojauksen vaikutus ottaa huomioon tai onko se otettava huomioon määritettäessä melualtistuksen taso, joka synnyttää velvollisuuden maksaa tällaista palkanlisää.

39 Direktiivissä 2003/10 ei siten vaadita, että sen, ettei työnantaja noudata siinä säädettyjä ennaltaehkäisyvelvoitteita, seuraamuksena olisi velvollisuus maksaa palkanlisää.

40 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymysten yhteydessä on kuitenkin täsmennettävä, että kyseiset ennaltaehkäisyvelvoitteet ovat osa direktiivin 2003/10 tavoitetta suojata työntekijöiden terveyttä, koska niiden tarkoituksena on mahdollisimman pitkälti vähentää melualtistusta jo sen syntyvaiheessa toteuttamalla suunnitelma, joka koskee teknisiä tai organisatorisia toimenpiteitä.

41 Lisäksi on muistutettava vakiintuneesta oikeuskäytännöstä, jonka mukaan vapaus valita tavat ja keinot direktiivin täytäntöönpanon varmistamiseksi jättää täysimääräiseksi jokaiselle jäsenvaltiolle, jolle direktiivi on osoitettu, kuuluvan velvoitteen toteuttaa direktiivissä asetetun tavoitteen mukaisesti kaikki kyseisen direktiivin täyden vaikutuksen varmistamiseksi tarvittavat toimenpiteet (ks. asia C-268/06, Impact, tuomio 15.4.2008, Kok., s. I-2483, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) ja varmistaa, että jos kyseessä olevan direktiivin tarkoituksena on luoda oikeuksia yksityisille, näille annetaan mahdollisuus vedota niihin tarvittaessa kansallisissa tuomioistuimissa (ks. asia C-361/88, komissio v. Saksa, tuomio 30.5.1991, Kok., s. I-2567, 15 kohta).

42 Tämän seurauksena kansallista oikeutta on tulkittava siten, että työntekijät voivat tosiasiallisesti vaatia työnantajaansa noudattamaan direktiivissä 2003/10 säädettyjä ennaltaehkäisyvelvoitteita; direktiivin tarkoituksenahan juuri on, kuten sen johdantoosan kymmenennestä perustelukappaleesta ilmenee, edistää työntekijöiden suojaa.

43 Kolmanteen kysymykseen on vastattava edellä esitetyn perusteella, että direktiiviä 2003/10 on tulkittava siten, ettei siinä vaadita työnantajaa maksamaan palkanlisää työntekijöille, jotka altistuvat 85 dB(A):n ylittävälle melutasolle, joka mitataan ottamatta huomioon henkilökohtaisten kuulonsuojainten käytön vaikutusta, pelkästään

siksi, ettei se ole toteuttanut teknisiä tai organisatorisia toimenpiteitä koskevaa suunnitelmaa päivittäisen melualtistuksen tason vähentämiseksi. Kansallisessa oikeudessa on kuitenkin säädettävä asianmukaisista mekanismeista, joilla varmistetaan, että työntekijä, joka altistuu 85 dB(A):n ylittävälle melutasolle, joka mitataan ottamatta huomioon henkilökohtaisten kuulonsuojainten käytön vaikutusta, voi vaatia työnantajaa noudattamaan kyseisen direktiivin 5 artiklan 2 kohdassa säädettyjä ennaltaehkäisyvelvoitteita.

Oikeudenkäyntikulut

44 Pääasioiden asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (seitsemäs jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) Terveyttä ja turvallisuutta koskevista vähimmäisvaatimuksista työntekijöiden suojelemiseksi altistumiselta fysikaalisista tekijöistä (melu) aiheutuville riskeille 6.2.2003 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2003/10/EY (seitsemästoista direktiivin 89/391/ETY 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu erityisdirektiivi), sellaisena kuin se on muutettuna 20.6.2007 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2007/30/EY, on tulkittava siten, että työnantaja, jonka yrityksessä työntekijöiden päivittäisen melualtistuksen taso ylittää 85 dB(A), joka mitataan ottamatta huomioon henkilökohtaisten kuulonsuojainten käytön vaikutuksia, ei täytä kyseisestä direktiivistä johtuvia velvoitteita pelkästään sillä, että se antaa

työntekijöiden käyttöön tällaiset kuulonsuojaimet, joiden avulla päivittäistä melualtistusta voidaan vähentää alle 80 dB(A):n, koska kyseinen työnantaja on velvollinen toteuttamaan teknisiä tai organisatorisia toimenpiteitä koskevan suunnitelman tällaisen melualtistuksen vähentämiseksi 85 dB(A):n alittavalle tasolle, joka mitataan ottamatta huomioon henkilökohtaisten kuulonsuojainten käytön vaikutuksia.

2) Direktiiviä 2003/10, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2007/30, on tulkittava siten, ettei siinä vaadita työnantajaa maksamaan palkanlisää työntekijöille, jotka altistuvat 85 dB(A):n ylittävälle melutasolle, joka mitataan ottamatta huomioon henkilökohtaisten kuulonsuojainten käytön vaikutusta, pelkästään siksi, ettei se ole toteuttanut teknisiä tai organisatorisia toimenpiteitä koskevaa suunnitelmaa päivittäisen melualtistuksen tason vähentämiseksi. Kansallisessa oikeudessa on kuitenkin säädettävä asianmukaisista mekanismeista, joilla varmistetaan, että työntekijä, joka altistuu 85 dB(A):n ylittävälle melutasolle, joka mitataan ottamatta huomioon henkilökohtaisten kuulonsuojainten käytön vaikutusta, voi vaatia työnantajaa noudattamaan kyseisen direktiivin 5 artiklan 2 kohdassa säädettyjä ennaltaehkäisyvelvoitteita.

Allekirjoitukset